

MINISTERIE VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID

Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk

Advies nr. 16 van 16 oktober 1998 met betrekking tot een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.

I. VOORSTEL EN MOTIVERING

Bij brief van 8 augustus 1998 heeft Mevrouw de Minister aan de Voorzitter van de Hoge Raad een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de bescherming van de jongeren op het werk toegezonden met het verzoek het advies van de Hoge Raad hieromtrent in te winnen vóór 15 oktober 1998.

Het ontwerp van koninklijk besluit heeft tot doel de Europese richtlijn 94/33/EG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 22 juni 1994 betreffende de bescherming van jongeren op het werk in Belgisch recht om te zetten.

Het ontwerp van koninklijk besluit is gebaseerd op de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, daar de richtlijn 94/33 zelf gebaseerd is op artikel 118A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, dat betrekking heeft op de minimumvoorschriften inzake de veiligheid en de gezondheid van de werknemers.

Daarom worden in het toepassingsgebied (afdeling I) eveneens de leerlingen, de stagiairs, de leerlingen en studenten opgenomen, die deel uitmaken van het toepassingsgebied van de wet van 4 augustus 1996. De bijzondere categorie van studenten-werknemers, waarvan de bescherming verzekerd werd door artikel 183 sexies van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming, diende eveneens te worden opgenomen.

De afdeling II handelt over de risicoanalyse, teneinde de specifieke risico's voor de jongeren op het werk te kunnen evalueren, door zich te baseren op de lijst van de agentia, procédés en werkzaamheden en aan plaatsen die voorkomen in de bijlage bij het ontwerp van besluit. Die afdeling legt aan de werkgever eveneens de verplichting op om de nodige preventiemaatregelen te treffen wanneer een risico is gebleken.

Die maatregelen bestaan inzonderheid in verbodsbepalingen, waarover in afdeling III wordt gehandeld en die geconcretiseerd zijn door de bijlage.

De afdeling IV heeft betrekking op de afwijkingen die nodig zijn om de continuïteit van de beroepsopleiding te verzekeren, maar waaraan voorwaarden gekoppeld zijn. Het punt betreffende de studenten-werknemers vloeit voort uit artikel 183sexies van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming.

Het toezicht over de gezondheid, opgenomen in afdeling V, verwijst naar de bepalingen van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming maar is eveneens voorzien voor de nachtarbeid, conform de voorschriften van de richtlijn. Er dient te worden opgemerkt dat het

systeem van het gezondheidstoezicht toegepast wordt wanneer uit de risicoanalyse een specifiek risico is gebleken en dat dit systeem niet meer zoals voorheen gebonden is aan enkel maar de leeftijd van de jongeren.

In de bijlage zijn de lijst van de agentia, procédés en werkzaamheden van de richtlijn opgenomen alsook de verboden werkzaamheden en plaatsen, opgenomen in de artikelen 183quater en 183quinquies van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming.

De hogervermelde richtlijn diende uiterlijk op 22 juni 1996 in intern recht te zijn omgezet.

Het ontwerp van koninklijk besluit werd op 15 september 1998 aan het Uitvoerend Bureau van de Hoge Raad voorgelegd. (PBW-D19-BE75).

Het Uitvoerend Bureau besliste om het ontwerp van koninklijk besluit door een werkgroep te laten onderzoeken op 6 oktober 1998 en om vervolgens het ontwerp van koninklijk besluit met het verslag van de werkgroep voor advies voor te leggen aan de Hoge Raad (PBW-D19-42) (verslag van de werkgroep als bijlage).

II. ADVIES UITGEBRACHT DOOR DE HOGE RAAD OP DE VERGADERING VAN 16 OKTOBER 1998.

Opmerkingen van de vertegenwoordiger van het Bestuur Kwaliteit en Veiligheid van het Ministerie van Economische Zaken

- het besluit en de bijlagen zouden gezamenlijk moeten ondertekend worden door de Minister van Economie en de Minister van Tewerkstelling en Arbeid;
- artikel 2 zou moeten aangevuld worden met een punt 6°, dat als volgt luidt: “6° Minister: de Minister van Tewerkstelling en Arbeid of de Minister van Economische Zaken, naargelang het geval.”;
- in artikel 8, §2, a), 2°, derde lid, eerste streepje zouden de woorden “de Minister van Tewerkstelling en Arbeid” moeten vervangen worden door de woorden “de Minister”;
- in artikel 9, §1, b), tweede lid zouden de woorden “de Minister van Tewerkstelling en Arbeid” moeten vervangen worden door de woorden “de Minister”;
- artikel 12 heft het hoofdstuk IV van titel II van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming op en artikel 14 voegt de bepalingen van de artikelen 1 tot 10 van het ontwerp van koninklijk besluit in de Codex over het welzijn op het werk in; in die omstandigheden is het artikel 3 van het besluit van de Regent van 27 september 1947 tot goedkeuring van de titels III, IV en V van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming, waar naar verwezen wordt in artikel 9, §1, b), tweede lid, niet van toepassing;
- artikel 13 zou moeten aangevuld worden met een 3°, luidend als volgt: “3° de ingenieurs der mijnen, de ingenieurs, de industrieel ingenieurs en afgevaardigden-werklieden bij de Inspectie van de groeven en graverijen van de afdeling Veiligheid van het Bestuur Kwaliteit en Veiligheid.”.

Advies van de vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties

De vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties vragen om in het verslag van de werkgroep, op bladzijde 2, I. Algemeen, de eerste zin (“De vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties staan neutraal ten opzichte van het ontwerp van koninklijk besluit”.) te schrappen.

De vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties gaan akkoord met een getrouwe omzetting van de Europese richtlijn 94/33 wat de aspecten betreft van de bescherming van jongeren tegen specifieke risico’s op het werk. Deze bepalingen dienen opgenomen te worden in de Codex, samen met de bestaande bepalingen van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming betreffende de bescherming van de -18 jarigen in zoverre dat zij nog niet gedekt zijn door de bepalingen van de richtlijn en deze een nuttige aanvulling kunnen betekenen.

Een getrouwe omzetting van de richtlijn houdt in dat de doelgroep, namelijk de -18 jarigen, geïsoleerd wordt. Alle maatregelen zijn immers voorzien bovenop de algemene preventie-maatregelen.

☞ De verplichting van de risicoanalyse, specifiek gekoppeld aan de leeftijd van de werknemers, moet geïntegreerd worden in de globale risicoanalyse en kan niet het voorwerp uitmaken van een afzonderlijk document, zoals op basis van de ingediende teksten zou kunnen geïnterpreteerd worden.

☞ De verplichtingen in verband met de risicoanalyse, de verboden werkzaamheden en het medisch toezicht, voorzien in het koninklijk besluit, mogen enkel opgelegd worden aan de -18 jarigen, en mogen geen betrekking hebben op andere categorieën werknemers zoals stagiairs of studenten-werknemers van 18 jaar en meer.

In dit kader dient de ontwerptekst op volgende punten aangepast te worden:

1. Artikel 2, 3°, stagiairs: deze categorie dient beperkt te worden tot “alle leerlingen beneden de 18 jaar die in de onderneming tewerkgesteld zijn in het kader van ...”. Indien deze beperking niet ingevoerd wordt, heeft het eveneens betrekking op stagiairs-psychologie, stagiairs-geneeskunde, stagiairs-bedrijfskunde en dus personen van 18 jaar en meer waarvoor de maatregelen zoals gedefinieerd in het koninklijk besluit niet bedoeld zijn.

In de praktijk zou dit daarenboven betekenen dat heel wat bedrijven met een bijkomende administratieve last opgezaagd worden in verband met risicoanalyse en medisch toezicht, wat in de praktijk tot gevolg zal hebben dat de bedrijven in het geheel niet meer bereid zullen zijn deze stagiairs (die hun hoe dan ook tijd en geld kosten) te aanvaarden.

Het niet beperken van deze groep tot de -18 jarigen heeft verregaande gevolgen voor alle studenten met een hogere opleiding. Het ware onverantwoord dergelijke gevolgen te veroorzaken.

2. Artikel 2, 4°: dezelfde opmerking voor de studenten-werknemers. In de praktijk zou dit een zware belasting betekenen voor de ondernemingen die studenten-werknemers tewerkstellen. Het is geenszins de bedoeling van de richtlijn deze maatregelen ook op te leggen aan de 18 jarige studenten-werknemers.

3. Artikel 6: de tekst aanpassen in de volgende zin: “de resultaten van de analyse en de te nemen maatregelen zijn opgenomen in de algemene risicoanalyse en het globale preventieplan zoals voorzien in het koninklijk besluit van 27 maart 1998”. Een dergelijke formulering garandeert de integratie in het algemeen beleid en garandeert evenzeer de inbreng van de preventiedienst en het Comité zoals voorzien in artikel 6.
4. Artikel 8: uit de discussies in de werkgroep blijkt dat er heel wat verwarring is over de interpretatie van artikel 8. Er dient duidelijk gesteld te worden dat §1 de algemene filosofie bevat en dat §2 de eigenlijke praktische uitwerking bevat. Dit houdt dus in dat het inderdaad gaat over werkzaamheden met specifiek gevaar voor de veiligheid en de gezondheid van de jongeren.
5. Artikel 9, §1b: in de logica van de redenering is het noodzakelijk dat onder b) enkel de studenten-werknemers boven de 18 jaar uitgesloten worden en dat de studenten-werknemers beneden de 18 jaar onder alle bepalingen van het koninklijk besluit vallen.
Voorstel: “de studenten-werknemers van 18 jaar en meer, behalve ...”.
6. Artikel 11, 1°, 2° en 3°: “jongeren op het werk ...” vervangen door “de jongeren op het werk beneden de 18 jaar, zoals bedoeld ...”. Indien men deze correctie niet invoert is men volledig in strijd met de filosofie van de welzijnswet en de Codex.
Het feit dat jongeren ouder zijn dan 18 jaar voert geen specifiek risico in.
Indien het feit dat men een student-werknemer of stagiair van meer dan 18 jaar is eveneens als een risico zou beschouwen, waarvoor geneeskundig onderzoek zou noodzakelijk zijn, is dit opnieuw volledig in strijd met de filosofie die nu gevolgd wordt binnen de welzijnswet.

In de praktijk zou dit daarenboven tot een totaal onmogelijke situatie leiden. Het invoeren van een geneeskundig onderzoek voor alle studenten-werknemers van 18 jaar en meer, waarbij geen specifiek risico aan het werk verbonden is, is niet alleen overbodig en zinloos, maar zou heel wat praktische problemen meebrengen.

Uit de praktijk blijkt immers nu reeds dat de geneeskundige diensten niet over de logistieke mogelijkheid beschikken om tijdens deze drukke vakantieperiode nog extra zinloze medische onderzoeken uit te voeren.

In de praktijk gebeurt dit vandaag niet, en het is de gelegenheid om via dit nieuw koninklijk besluit er eindelijk duidelijkheid over te brengen. Er is geen enkele wetenschappelijke noch praktische reden met betrekking tot de veiligheid en de gezondheid door de administratie of de vakbonden aangebracht om dit geneeskundig onderzoek voor de 18 jarigen automatisch verplicht te stellen.

Daarentegen is zowel vanuit de medische wereld alsook vanuit vakbondskringen bevestigd dat dergelijk onderzoek geen meerwaarde heeft en in de praktijk praktisch onuitvoerbaar is. Het toch doorvoeren van het verplicht geneeskundig onderzoek voor deze categorie werknemers zonder risico zou daarenboven de studentenarbeid sterk beperken. Voor zover uit de verklaringen van Mevrouw de Minister af te leiden is, is dit niet de bedoeling van de overheid en dient dus deze aanpassing aangebracht te worden.

Advies van de vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties

De vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties bereiden een gemeenschappelijk standpunt van de werknemersorganisaties voor dat schriftelijk zal worden overgemaakt.

BESLISSING

Het ontwerp van koninklijk besluit met het dossier en het advies van de Hoge Raad aan Mevrouw de Minister toesturen.